

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 3137/2022
09.11.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранка Станића, председника већа, Татјане Матковић Стефановић и Татјане Миљуш, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., ..., чији је пуномоћник Милорад Хот, адвокат из Београда, против туженог „Југоинспект Београд“ а.д. Друштво за контролу квалитета и квантитета робе, Београд, чији је пуномоћник Александар Ђурковић, адвокат из ..., ради накнаде нематеријалне штете, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 439/20 од 11.06.2020. године, у седници већа одржаној дана 09.11.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија туженог изјављена против става другог, трећег и четвртог изреке пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 439/20 од 11.06.2020. године.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 12584/19 од 10.10.2019. године, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца, којим је тражио да се обавезе тужени да тужиоцу, на име накнаде нематеријалне штете, исплати: на име претрпљених физичких болова износ од 349.017,00 динара, на име душевних болова због умањења животне активности износ од 1.163.391,00 динар, на име претрпљеног страха износ од 232.678,00 динара, на име претрпљених душевних болова због наружености износ од 581.696,00 динара и на име претрпљених душевних болова због нарочито тешког инвалидитета износ од 232.678,00 динара, све са законском затезном каматом на те износе, почев од 10.10.2019. године, до исплате, као неоснован. Ставом другим изреке, обавезан је тужилац да туженом накнади трошкове парничног поступка у износу од 461.766,00 динара. Ставом трећим изреке ослобођен је тужилац трошкова поступка у висини судске таксе на одлуку.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 439/20 од 11.06.2020. године, у ставу првом изреке, потврђена је првостепена пресуда у делу става првог изреке, којим је одбијен тужбени захтев тужиоца за накнаду нематеријалне штете, и то: на име претрпљених душевних болова због нарочито тешког инвалидитета, у износу од 232.678,00 динара, на име претрпљених физичких болова, преко износа од 100.000,00 динара, до износа од 349.017,00 динара, на име претрпљених душевних болова због умањења животне активности, преко износа од 289.000,00 динара, до износа од

1.163.391,00 динара, на име претрпљеног страха преко износа од 90.000,00 динара, до износа од 232.678,00 динара и на име претрпљених душевних болова због наружености, преко износа од 175.000,00 динара, до износа од 581.696,00 динара, све са законском затезном каматом почев од 10.10.2019. године, до исплате и у том делу жалба тужиоца одбијена је, као неоснована. У ставу другом изреке, преиначена је првостепена пресуда у преосталом делу става првог изреке, тако што је обавезан тужени да тужиоцу, на име накнаде нематеријалне штете исплати: на име претрпљених физичких болова износ од 100.000,00 динара, на име претрпљених душевних болова због умањења животне активности износ од 289.000,00 динара, на име претрпљеног страха износ од 90.000,00 динара и на име претрпљених душевних болова због наружености износ од 175.000,00 динара, све са законском затезном каматом, почев од 10.10.2019. године, до исплате. У ставу трећем изреке, преиначено је решење о трошковима парничног поступка, садржано у ставу другом изреке првостепене пресуде, тако што је обавезан тужени да тужиоцу накнади трошкове поступка у износу од 366.840,00 динара, а захтев туженог за накнаду трошкова парничног поступка у износу од 461.766,00 динара одбијен је, као неоснован. У ставу четвртог изреке, обавезан је тужени да тужиоцу на име трошкова другостепеног парничног поступка исплати износ од 18.000,00 динара.

Против става другог, трећег и четвртог изреке правноснажне пресуде донете у другом степену, тужени је изјавио благовремену и дозвољену ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. Закона о парничном поступку, учињене у поступку пред другостепеним судом и погрешне примене материјалног права.

У одговору на ревизију, тужилац је оспорио ревизијске наводе туженог, те предложио да Врховни касациони суд ревизију туженог одбаци, односно одбије. Трошкове поводом састава одговора на ревизију није тражио и определио.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду по одредбама члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 72/11 ... 18/20) и одлучио да ревизија туженог није основана.

Побијана пресуда је донета без учињене битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку на коју се у ревизијском поступку пази по службеној дужности. Нису релевантни ревизијски наводи туженог којима се указује на то да је другостепена одлука донета уз битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 7. Закона о парничном поступку, будући да се из наведених разлога не може изјавити ревизија. Осим тога, другостепена одлука је заснована на чињеничном стању, које је утврђено оценом доказа изршеном од стране првостепеног суда, који је и спроводио доказни поступак, те није било разлога за отварање главне расправе пред другостепеним судом. Нису од утицаја ревизијски наводи о томе да је другостепена одлука захваћена битном повредом одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 12. Закона о парничном поступку. Таква битна повреда не представља дозвољени ревизијски разлог предвиђен у члану 407. Закона о парничном поступку, због чега наводи ревидента у том делу нису од утицаја у ревизијском поступку.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је био запослен код туженог на радном месту Дана 25.11.2008. године, око 14,00 часова у ..., ... бр. ..., на паркинг простору испред предузећа „...“ дошло је до пожара у службеном путничком возилу, регистарских ознака ... -....., марке ..., тип ..., власништво туженог, којим је управљао тужилац. На основу налога за службено путовање, тужилац је упућен на службени пут на релацији ..., ..., ... и ..., на три дана. Тужилац је возило преузео 25.11.2008. године, с тим што је прво кренуо у ..., како би узео личне ствари и напунио гориво на пумпи „...“ у Након сипања ТНГ у резервоар возила, дошло је до пожара у возилу, на око 200м од бензинске пумпе. Возач - овде тужилац, због тешких телесних повреда и оштећења трећег степена, превезен је возилом Хитне помоћи Дома здравља „...“, у Центар за пластичну хирургију у Београду, где је након указане помоћи и задржан ради даљег лечења. Тужилац је на болничком лечењу био у периоду 25.11.2008. - 30.12.2008. године, а лечен је конзервативно и оперативно. Од стране осигурања ДДОР Нови Сад, исплаћена му је новчана накнада у износу од 36.000,00 динара. На возилу је пожаром захваћена унутрашњост путничког дела возила. Центар пожара налазио се на десном делу путничког простора, иза сувозачевог седишта. Иза сувозачевог седишта и на патосу, испред возачевог седишта, уочене су паклице цигарета, а на левој страни, односно на горњем делу сајтне је пронађен опушак од цигарете. Возило је прописно регистровано, а инсталација ТНГ атестирана. Четири дана пре поласка на службени пут, возило је било технички исправно, с тим што није могло бити утврђено да је инсталација ТНГ, на дан настајања пожара била исправна. На спорном возилу је била истакнута налепница „Плин - Ватра,“ којом се упозорава на ТНГ и забрану пушења у возилу, забрану употребе шибица, упаљача и других средстава која могу да изазову паљевину. Неконтролисано истицање течног нафтног гаса (ТНГ) из арматуре на резервоару ТНГ, продор овог гаса кроз незаптивеле додирне површине кутије вентила, импровизоване лимене кутије са мањим вратанцима и продор гаса кроз пукотине на зиду који дели транспортни део и кабину возача у спорном возилу, био је узрочник стварања запаљиве - експлозивне концентрације ТНГ и ваздуха у кабини возача. Паљење ове концентрације ТНГ и ваздуха у кабини возача, изазвано је запаљеном цигаретом тужиоца. Према наводима судског вештака, до паљења је могло доћи и да није било пушења, и то: када се створи експлозивна концентрација неког гаса и ваздуха у било којој средини, до паљења те концентрације може доћи отвореним пламеном (шибица, цигарета као ужарени предмет), или искром статичког електрицитета, који се јавља на оделу присутних лица у тој средини, па тако и у путничком возилу. Ако је систем исправан, не може доћи до експлозије ни под каквим условима.

Тужилац је у спорном догађају задобио опекотине лица и врата, зида грудног коша напред и позади, горњих и доњих удова обострано Па и Пб и III степена, у површини од 16%. Ова повреда спада у групу физичких повреда, која се квалификује као тешка телесна повреда. Као последицу повређивања и оперативних захвата, тужилац је трпео физичке болове јаког интензитета 2-3 дана, болове средњег интензитета 7-10 дана и болове лаког интензитета 6-8 недеља. Тужилац трпи болове лаког интензитета трајно, уз естетску наруженост јаког степена, због видљивих ожиљака. Умањење животне активности због дубљих и дубоких ожиљака, као и ограничене покретљивости у базалном зглобу левог палца укупно износи 20%. Када се зна да опекотине Пб и посебно III степена захтевају хируршко уклањање девитализованог ткива и трансплатацију коже, тада је јасно да изазивају дубока оштећења коже, као у случају тужиоца. У отпусној листи Клинике за опекотине ВМА,

наведено је да је учињено одстрањење опечене коже обе потколенице, обе руке и обе подлактице, највећи део опечене површине од 16% је претрпео дубока оштећења коже. Тужилац је при задобијању опекотина по телу, поред физичке трауме, доживео и психичку трауму, која је оставила последице у психичком здрављу. Спорног дана, у ситуацији јаког избијања пламена, када је задобио опекотине, доживео је стање потпуног шока и препасти, услед доживљаја потпуне нарушености телесног интегритета, у околностима присутног пламена, што је условило афективну реакцију потребе за спасавањем, када је успео да испадне из аута, тако да је у периоду од око десетак минута до интервенције спасавања од стране присутних проживљавао примарни страх веома јаког интензитета. Током транспорта до Хитне помоћи, а затим и до КЦ и пружања првих интервенција на Одељењу за опекотине, као и наставка трпљења интензивних болова, уз доживљај врло тешке повреде и застрашеност за последице тешке повреде, проживљавао је стање великог узнемирења, што је одговарало проживљавању секундарног страха јаког интензитета, који је трајао око 3 дана. Следио је период болничког третмана, са сталним превијањима, хируршким интервенцијама и терапијама, током ког је испољавао застрашеност и неизвесност за даљи ток и исход лечења, погово у ситуацији већих повреда по глави и лицу, као и системске инфекције која је следила, што је било праћено страхом пре свега за последице и потребе нових хируршких интервенција, посебно лица, што се и десило након годину и по дана, тако да је током периода од 6 недеља проживљавао секундарни страх умереног интензитета. Следио је период сталних превијања, као и одлазака на физикалне терапије, који је био пролонгиран, с обзиром на специфичне последице опекотинских повреда, као и насталих ожиљних промена, праћених сензацијама свраба и затезањем током ког је испољавао стално ишчекивање и бригу за коначан исход лечења, тако да је у периоду од око 4 месеца проживљавао секундарни страх блажег интензитета. Након свега су остале физичке промене, које су допринеле паду фрустрационе толеранције и расположења, као и фобичних манифестација, у форми неуротског поремећаја, са анксиозно субдепресивном и фобичном сликом, као последицом психотрауматског доживљаја, што је довело до пада психичких ресурса који га осујећује у могућности постизања задовољства у свакодневним животним активностима, могућности лаког избора посла, рада у условима изложености сунцу, већем физичком напору, а што уједно подржава понашање избегавања и повлачења, као и осећање инфериорности. Снижена фрустрациона толеранција нарушава осећање сигурности и самопоуздања и захтева улагање већег напора у усмеравању пажње у свакодневним активностима. Фобичне манифестације у форми страха од поновног повређивања захтевају посебан напор усмеравања пажње за одржање сигурности и избегавање ситуација које би довеле до понављања акцидента. С обзиром да су промене наступиле након доживљене трауме, а последице ометају тужиоца у свакодневним активностима и способностима прилагођавања, умањење животне активности са неуропсихијатријског становишта износи 8%. Из конзилијарног налаза судских вештака специјалисте хирургије и ортопедије и судског вештака неуропсихијатра утврђено је да су све наведене последице трајног карактера, а животну активност тужиоца умањују укупно за 24%.

Код изнетог, првостепени суд је закључио да је штета настала од опасне ствари - течног нафтног гаса, присутног у кабини возача спорног возила услед неисправности система - инсталације ТНГ, што је довело до неконтролисаног истицања ТНГ унутар возила. Међутим, како је упркос чињеници да је на возилу постојала налепница „Плин-

Ватра“ којом се упозорава на опасност од течног нафтног гаса и забрану пушења у возилу, тужилац запалио цигарету, након чега је дошло до пожара, првостепени суд је закључио да је за штету искључиво одговоран тужилац, односно да је остварен правни основ за потпуно ослобођење туженог од одговорности у смислу одредбе члана 177. став 2. Закона о облигационим односима, због чега је одлучио као у ставу првом изреке првостепене пресуде.

Другостепени суд не прихвата изнето становиште првостепеног суда, већ сматра да је на потпуно и правилно утврђено чињенично стање, првостепени суд, одлучујући о основу тужбеног захтева, погрешно применио материјално право, због чега је првостепена пресуда морала бити делимично преиначена. Другостепени суд закључује да је техничка неисправност арматуре ТНГ у спорном возилу, која је могла бити запаљена и искром статичког електрицитета са одеће присутних, у конкретном случају, представљала опасну ствар по својим својствима. Међутим, допринос тужиоца у проценту од 50% постоји, будући да исти није поштовао забрану пушења у службеном возилу. Следом, наведеног, другостепени суд је применом материјалног права из члана 200. ЗОО, стао на становиште да адекватну материјалну сатисфакцију тужиоцу за претрпљене болове представља износ од 200.000,00 динара, с обзиром на врсту и тежину повреде коју је тужилац претрпео, за претрпљене душевне болове због умањења животне активности од 24% представља износ од 650.000,00 динара, по основу претрпљеног страха износ од 180.000,00 динара и по основу наружености износ од 350.000,00 динара. Ови износи накнаде штете су умањени сразмерно доприносу тужиоца у проценту од 50% сходно одредби члана 192. ЗОО, а утврђени износ на име душевних болова због умањења животне активности и за износ од 36.000,00 динара исплаћен је тужиоцу од стране осигуравајућег друштва. Из наведених разлога је другостепени суд делимично преиначио првостепену пресуду, као у ставу другом изреке другостепене пресуде.

Другостепени суд је правилно применио материјално право када је делимично преиначио првостепену пресуду и усвојио тужбени захтев као у ставу другом изреке.

Према одредби члана 164 Закона о раду, ако запослени претрпи повреду или штету на раду или у вези са радом, послодавац је дужан да му накнади штету, у складу са законом и општим актом. Одредбом члана 173. став 1. Закона о облигационим односима, прописано је да се сматра да штета настала у вези са опасном ствари, односно опасном делатношћу, потиче од те ствари, односно делатности, изузев ако се докаже да оне нису биле узрок штете, док према одредби члана 174. истог закона, за штету од опасне ствари одговара њен ималац, а за штету од опасне делатности лице које се њом бави. Одредбом члана 177. став 2. и 3. истог закона, прописано је да се ималац ослобођа одговорности и ако докаже да је штета настала искључивом радњом оштећеника, или трећег лица, коју он није могао предвидети и чије последице није могао избећи, или отклонити. Ималац се ослобађа одговорности делимично, ако је оштећеник делимично допринео настанку штете.

Како правилно закључује другостепени суд, а насупротив наводима ревидента, остварен је основ одговорности туженог, као власника опасне ствари за штету у смислу одредби члана 173. и 174. Закона о облигационим односима, јер тужени није доказао да је, у смислу члана 177. став 2. ЗОО, штета настала искључивом радњом оштећеника,

односно паљењем цигарете од стране тужиоца. Напротив, утврђено је током поступка да је инсталација течног нафтног гаса у возилу туженог била неисправна и да ни у каквим условима, код исправног система не би могло доћи до експлозије. У конкретном случају, узрочник стварања запаљиве/експлозивне концентрације течног нафтног гаса и ваздуха у кабини возача, било је неконтролисано истицање течног нафтног гаса из арматуре на резервоару ТНГ, продор овог гаса кроз незаптивене додирне површине кутије на зиду, који дели транспортни део и кабину возача у спорном возилу, а осим паљења цигарете, у таквој ситуацији штету може узроковати чак и статички електрицитет. Околност да је на дан извршења техничког прегледа и на дан регистрације возила инсталација ТНГ била исправна, не представља доказ на околност о техничкој исправности те инсталације на дан настанка пожара на возилу, односно да није било неконтролисаног истицања ТНГ из арматуре ТНГ у кабину возача. У нормалним условима рада и у случају техничке исправности арматуре ТНГ на возилу, гас не може да доспе у кабину возача. Када је систем исправан, уколико се и догоди да дође до испуштања гаса на арматури, гас који цури из резервоара ТНГ остаје оклопљен у пластичној кутији вентила и одлази кроз црево напоље у атмосферу и не може да дође до експлозије унутар возила. Ако кутија вентила не дихтује, односно не заптива добро, гас који цури из резервоара излази из те кутије делимично у простор где се налази возач, а делимично излази напоље из црева, те када се створи доња граница експлозивности и појави извор паљења (шибица, искра, цигарета), долази до експлозије. Наведено је утврђено из садржине налаза и мишљења судског вештака за утврђивање узрока пожара, експлозија и хаварија, те документације и фотографија у спису. Штета, дакле, није последица искључиве радње оштећеног, како наводи ревидент, већ присуства запаљиве концентрације течног нафтног гаса и ваздуха у кабини возача, од које је постојала повећана могућност повређивања и у условима поштовања забране употребе отвореног пламена. Присуство ове запаљиве концентрације је последица техничке неисправности арматуре течног нафтног гаса, због чега није остварен основ за потпуно ослобођење туженог од одговорности за штету коју је тужилац претрпео у спорном догађају, у смислу члана 177. став 2. Закона о облигационим односима. Зато нема основа за примену члана 177. став 2. ЗОО, на коју одредбу ревидент указује. Суштина објективне одговорности за штету од опасне ствари, прописане члановима 173. - 177. ЗОО, јесте управо на узроку, тј. потицању штете од опасне ствари. Разлози за ослобођење од овог вида одговорности су прописани чланом 177. ЗОО. Конкретно, возило са инсталацијом ТНГ представља опасну ствар. Одговорност туженог заснована је на одговорности за штету од опасне ствари, јер је штета настала услед експлозије, а због техничке неисправности арматуре ТНГ на возилу. Са друге стране, постоји допринос тужиоца настанку штете у висини од 50% будући да исти није поштовао забрану пушења у службеном возилу. Према прописима из области заштите од пожара, у срединама где се ради са ТНГ и где постоји могућност стварања експлозивне концентрације гаса и ваздуха, забрањено је пушење, употреба отворене ватре и алата који варничи, па је поступањем супротно забрани, свакако допринело настанку штете, како је правилно закључио и другостепени суд.

Ревизијским наводима се оспорава правилност утврђеног чињеничног стања, при чему суштински нема места овим наводима, јер је чињенично стање утврђено на основу доказа у спису предмета, по уверењу суда, на основу савесне и брижљиве оцене сваког доказа засебно, свих доказа као целине и на основу резултата целокупног

поступка. Чињенично стање утврђено од стране првостепеног суда, другостепени суд је прихватио, с тим што је на основу тако утврђеног чињеничног стања другостепени суд закључио да постоји допринос тужиоца настанку штете, у проценту 50% те ослободио туженог као имаоца опасне ствари од одговорности у том делу, у складу са одредбом члана 177. став 3. ЗОО. Досуђени износ накнаде нематеријалне штете није супротан одредби члана 200. Закона о облигационим односима, имајући у виду да је другостепени суд природу и тежину нематеријалне штете утврдио на основу налаза и мишљења вештака, те је приликом одмеравања висине штете водио рачуна о значају повређеног добра и циљу коме накнада служи. Према становишту ревизијског суда, досуђеном накнадом не погодује се тежњама које су неспојиве са њеном природом и друштвеном сврхом, а имајући у виду степен повреде заштићеног добра и околности под којима је повреда настала.

Како не постоје разлози због којих је ревизија изјављена, као ни разлози на које Врховни касациони суд пази по службеној дужности, применом одредбе члана 414. став 1. Закона о парничном поступку одлучено је као у изреци пресуде.

**Председник већа – судија
Бранко Станић с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић